

La Serventina acadèmia d'Amagar Sella

Tercer lliurament

Si era el salat Galceran de Cardona, no era el cansat Garcilaso de la Vega

Com us deia en el segon lliurament veieu com es perd pessigolleig i valor literari en la traducció al castellà de la Obra de Galceran de Cardona i Requesens, fins ara conegut com a Garcilaso de la Vega..

És que el fet de que el que hom atribueix a Garcilaso sigui una traducció de l'obra en català d'en Cardona, pot canviar els matisos i la interpretació de la seva obra.

Veieu-ne una ínfima mostra:

Havent estat malalt i prop de la mort en Cardona el metge que l'havia curat, un amic, persona castissa i company de burles, al cap d'un temps li va enviar un patge, dient-li que doncs li havia fet tant de mal com tornar-lo al món, que li pagués.

Cardona, obrin un arca buida, en tragué una bossa també buida, i posant-li un paper a dins, la trameté al metge, sabeu que hi posava?

La bossa diu: - Jo vinc La bolsa dice: Yo vengo
com l'arca on viuré, como el arca do moré
que és l'arca de Noé (no he) que es el arca de Noé
que vol dir: tampoc tinc. que quiere decir: no tengo.

N'hi ha unes altres alternatives:

La bossa diu: - Jo vinc

Com l'arca **d'**on **morir/mori/mora** he, (com l'arca on vaig viure), té problema.

Que és l'arca de Noé

Que vol dir: {gens/ni un/cap} {no en, sou} tinc.

Un graciós i deliciós exasil·lab amb accents a la 2 i a la 6. Queda el dubte de:

A - si "morir-he" pot ser "viure he" o "viuré", no podent ser "visquí" ni "morí" per manca de rima. A no ser això, que és bastant improbable:

La bossa diu: - Jo vinc
com l'arca -on **visquí/ morí**,
que és l'arca de Noé (no he)
que vol dir: tampoc tenc.

És per a remarcar el joc intel·lectual o froidià de que de “viuré”, el notable traductor passi a “moré” que fa pensar en el pseudo oposat “morir” i que en aquest cas fa rumiar molt.

No us sembla que esteu veient i escoltant la conversa del patge? Poc encertat, o que no havia entès la fina broma, o potser una mica butzo!

A- primer - Ja heu recordat com es diu costum, maneres, bona educació en llatí? Que tal provar amb *mos-mori*, tindríem: com l'arca on té l'educació i les maneres, *mor(i)s* he.

Segon - Fins seria possible un *mora e* o *morae he*. *Veieu?* També ens diu que no paga per què algú altre se li ha endarrerit o que per aquesta causa ell s'endarrereix i li és morós.

Tercer - En aquest cas hauria tingut unes paraules fora de to amb el patge que l'hauria dit mal educat, i per això el poeta no el paga, i li fa saber a l'amo la raó, per que ensenyi al patge.

Quart - Una altra interpretació és que diu amb gràcia que ni el poeta ni el metge tenen diners, ni tindran efectiu pel que aquest servei afecta. Que el metge pot guardar la bossa ben morta i buida a la seva arca també buida segons sembla o li ha dit el patge a En Cardona, que aquesta bossa no omplirà, sigui perquè encara que el metge diu que no té diners i en necessita i li ha evitat de morir, el seu amic no el paga o ja l'ha pagat prou d'aquesta bossa que és ben buida.

Cinquena - li diu en bona i simpàtica confiança que s'espera un moment que vagi millor al poeta, si és que arriba, podem pesar.

Evidentment només cal revisar les raons per no pagar:

Cardona, senyor d'aquella societat tan formalista i de rígida etiqueta s'ha ofès amb la demanda.

Que considera inoportuna, ofensiva o fora de lloc.

Cardona creu que el metge quasi el mata, o que ja està prou ben pagat.

Cardona no considera el moment oportú.

Cardona fa la broma.

Hi ha un canvi de sentit al passar del català al castellà, en la versió o traducció en castellà hom limita els sentis i matisos fins a entendre que el poeta no té numerari, al menys en català hauran de reconèixer fins els més reticents que té uns sentits més complerts i refinats, sobretot amb les de mori; sia per morir, per morositat o per maneres.

Lluís Mª Mandado i Rossell
Recercador i col·laborador del CCH